

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Ontwerp van besluit houdende de definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Omgeving vliegveld Malle'

Samenvatting

Ontwerp-besluit van de Vlaamse Regering houdende de definitieve vaststelling van het GRUP 'Omgeving vliegveld Malle'. Het plan is gelegen op het grondgebied van Malle, Zoersel, Vorselaar, Zandhoven, Lille en Beerse (provincie Antwerpen).

De Vlaamse Regering keurde de definitieve vaststelling van het GRUP goed op 20 december 2019. Het advies 66.875/1 van de afdeling Wetgeving van de Raad van State van 22 januari 2020 geeft aanleiding tot één juridisch-technische aanpassing aan de stedenbouwkundige voorschriften van het plan, zonder inhoudelijke gevolgen. Daarnaast zijn, in navolging van het advies ook het ontworpen besluit en de toelichtingsnota bij het GRUP tekstueel beperkt bijgesteld.

Het plangebied omvat het militair domein (vliegveld) van Malle, en tevens zijn ruime omgeving. De drie definitief aangeduide ankerplaatsen werden meegenomen in het plangebied. Het betreft de ankerplaatsen Domein Blommerschot en Beulkeemden, Zalfens Gebroekt en 's Herenbos, Heihuizen en Zalfen.

Het GRUP geeft uitwerking aan de beleidsopties inzake de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS) voor de landbouwgebieden rond Grote Heide, Zalfen en het complex 's Herenbos - Blommerschot en voor het versterken van de natuur- en bosstructuur en differentiatie van het bosgebied als verwevingsgebied voor 's Herenbos – Blommerschot en differentiatie van het gebied ten zuidoosten van Wechelderzande en verweving van landbouw en natuur in de Visbeekvallei.

Na de goedkeuring wordt het besluit gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld Omgeving

Beleidsdoelstelling OD 3. Gebiedsontwikkeling met sterke gebiedscoalities.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De Vlaamse Regering besliste op 12 juli 2013 over de herinrichting en herbestemming van de vrijgekomen militaire domeinen. De omgeving van het vliegveld Malle (Oostmalle) is één van die terreinen.

De Vlaamse Regering deed op 23 april 2014 de aanwijzing van de Speciale beschermingszone 'BE21000017 Bos- en heidegebieden ten oosten van Antwerpen' en van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten.

De dienst MER van het departement LNE keurde op 10 juli 2015 het plan-MER 'Voormalig militair domein Oostmalle' goed. Dit plan-MER heeft voornamelijk betrekking op het vliegveldgedeelte van het plan.

De dienst MER van het departement LNE besliste op 28 juni 2017 over het onderzoek tot milieueffectrapportage en besloot dat de opmaak van een plan-MER niet vereist is voor de delen van het plan waar het plan-MER 'Voormalig militair domein Oostmalle' geen betrekking op heeft.

De dienst Veiligheidsrapportering van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie stelde in haar advies van 18 januari 2017 dat de opmaak van een ruimtelijk veiligheidsrapport niet vereist is voor het GRUP 'Omgeving vliegveld Malle'.

Het Agentschap voor Natuur en Bos adviseerde op 3 april 2015 en 14 februari 2019 over de passende beoordeling.

De watertoets is opgenomen in de toelichtingsnota van het GRUP.

De plenaire vergadering over het voorontwerp werd gehouden op 31 januari 2017. Er werd advies uitgebracht door Malle, Vorselaar, Lille, Zandhoven, de provincie Antwerpen, Toerisme Vlaanderen, de dienst Veiligheidsrapportering, de dienst MER en de dienst ALBON van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, het Agentschap Wonen Vlaanderen - afdeling Wonen Antwerpen, het Agentschap Zorg en Gezondheid - afdeling Preventie, Sport Vlaanderen, het Departement Landbouw en Visserij, PIDPA en het Agentschap Wegen en Verkeer - afdeling Wegen en Verkeer Antwerpen;

De Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening - Onroerend Erfgoed adviseerde het voorontwerp op 26 april 2017.

Op 15 maart 2019 keurde de Vlaamse Regering het besluit houdende de voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Omgeving vliegveld Malle' goed en gelaste de Vlaams minister bevoegd voor ruimtelijke ordening met de organisatie van een openbaar onderzoek (VR_2019_1503_DOC.0324_2).

Het openbaar onderzoek vond plaats van 30 april tot 28 juni 2019. Tijdens het openbaar onderzoek werden 27 adviezen en bezwaren ingediend.

De gemeente Vorselaar gaf een gunstig advies.

De provincie Antwerpen formuleerde terechte vormelijke opmerkingen over de nummering van gebieden en stedenbouwkundige voorschriften. Die werden gecorrigeerd

De gemeente Malle maakte opmerkingen over de aanduiding van 'cultuurhistorisch waardevolle' gebieden. Die opmerkingen leiden tot beperkte aanpassingen van het grafisch plan.

De gemeente Zandhoven bracht een voorwaardelijk gunstig advies uit en gaf aan niet zonder meer akkoord te gaan met de inplanting van windmolens ten zuiden van de E34. Daarnaast wees de gemeente er op dat er niet gevlogen mag worden boven de bebouwde kernen van Pulderbos en de omgeving rond het revalidatiecentrum (REVA) en het rust- en verzorgingstehuis Pniël. Het ruimtelijk uitvoeringsplan bevat geen bepalingen over de inplanting van windmolens ten zuiden van de E34 (niet in het plangebied), noch over de vliegroutes.

De wijze waarop met de bezwaren en adviezen is omgegaan is uitvoerig beschreven in het ontwerp van besluit.

De Vlaamse Regering heeft op 20 december 2019 beslist het ontwerp-besluit houdende de definitieve vaststelling van het GRUP Omgeving Vliegveld Malle principieel goed te keuren (VR 2019 2012 DOC.1285/1).

De Vlaamse Regering heeft op 20 december 2019 de termijn voor de definitieve vaststelling van het GRUP Omgeving Vliegveld Malle met 60 dagen verlengd.

De Afdeling Wetgeving van de Raad van State heeft op 22 januari 2020 het advies nummer 66.875/1 uitgebracht.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het plan is gelegen op het grondgebied van de gemeenten Malle, Zoersel, Zandhoven, Lille, Vorselaar en Beerse.

Het plangebied omvat het militaire domein (vliegveld) van Malle, en tevens zijn ruime omgeving. Met name werden de drie definitief aangeduide ankerplaatsen (overeenkomstig het onroerenderfgoeddecreet), die samenkomen ter hoogte van het militair domein, mee genomen in het plangebied. Het betreft de ankerplaatsen:

- Domein Blommerschot en Beulkeemden
- Zalfens Gebroekt
- 's Herenbos, Heihuizen en Zalfen.

Het GRUP geeft uitwerking aan de beleidsopties van de Vlaamse Regering inzake de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS). In uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen stelde de Vlaamse overheid in 2006 een ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos op voor de regio Neteland. Op 21 december 2007 nam de Vlaamse Regering kennis van deze visie en keurde ze de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 44.500 ha agrarisch gebied én een operationeel uitvoeringsprogramma goed.

Het ruimtelijk uitvoeringsplan geeft o.a. uitvoering aan (delen van) de acties 2, 7 en 12 van het operationeel uitvoeringsprogramma:

- Actiegebied 2: "Omgeving Grote Heide". Bevestigen van de gewestplannen voor de aaneengesloten landbouwgebieden rond Grote Heide.
- Actiegebied 7: "Landbouwgebied Zalfen" : Bevestigen van de gewestplannen voor het landbouwgebied Zalfen.
- Actiegebied 12. "Complex 's Herenbos - Blommerschot" : Bevestigen van de agrarische bestemming samen met de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:

- Versterken van de natuur- en bosstructuur en differentiatie van het bosgebied als verwevingsgebied voor 's Herenbos – Blommerschot en differentiatie van het gebied ten zuidoosten van Wechelderzande als ruimtelijk verweven agrarisch gebied, natuurverwevingsgebied, natuur-, groen- of bosgebied met bosuitbreiding (totaal richtcijfer 25 ha);
- Verweving van landbouw en natuur in de Visbeekvallei.

Op basis van verder onderzoek en overleg werden de krachtlijnen van de ruimtelijke visie nader uitgewerkt en geconcretiseerd tot een afbakeningsplan op perceelsniveau. De opmaak van het plan gebeurde in overleg met de betrokken lokale besturen en natuur- en landbouworganisaties.

Het plangebied is gelegen in het habitatrictlijngebied 'Bos- en heidegebieden ten oosten van Antwerpen' (SBZ-H-BE2100017). De speciale beschermingszone bestaat uit 14 deelgebieden ; het plangebied omvat het volledige deelgebied 7 – boscomplex rond vliegveld Malle.

De Vlaamse Regering stelde de natuurdoelen en prioritaire inspanningen voor deze speciale beschermingszone vast op 23 april 2014. Voor het projectgebied ligt de focus op volgende habitattypes:

- boshabitats:
 - zuurminnend eiken-berkenbos (9190) en eiken-beukenbos (9120)
 - alluviaal bos (91E0)
- heide:
 - duinheide (2310) en duingrasland (2330)
 - heischraal grasland (6230)
 - droge heide (4030)
- beekdalen: beken met helder, zuurstofrijk water en goed ontwikkelde waterplantengemeenschappen (3260)

Voor deze habitats is het gebied volgens de G-IHD zeer belangrijk tot essentieel in Vlaanderen. Prioritaire inspanningen zijn:

- natuurgericht beheer van habitatwaardige bossen;
- omvorming van niet-habitatwaardig bos naar boshabitats;
- effectieve bosuitbreiding;
- versterking van heidekernen;
- aangepast beheer en toename ban beekbegeleidende graslanden en ruigtes in de valleien van de Tappelbeek, de Visbeek en het Groot Schijn;
- herinrichting van verlaten visvijvers in de valleien van de Visbeek en de Grote Kaliebeek;
- herstel van de natuurlijke hydrologie en verbetering van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit;
- aangepast beheer van de waterlopen die door de Speciale Beschermingszone stromen;
- afstemming van recreatief medegebruik op de ecologische waarden.

B. TOELICHTING OVER HET ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De Afdeling Wetgeving van de Raad van State heeft op 22 januari 2020 het advies nummer 66.875/1 uitgebracht. De Raad van State heeft zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

De Raad stelt dat in de aanhef van het besluit bijkomend moet verwezen worden naar:

- Het besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2017 betreffende het geïntegreerde planningsproces voor ruimtelijke uitvoeringsplannen, planmilieueffectrapportage, ruimtelijke veiligheidsrapportage en andere effectbeoordelingen.
- Het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, artikel 1.3.1.1, § 1, eerste lid.

In overeenstemming met het advies werden bovenstaande verwijzingen toegevoegd.

De Raad maakt voorbehoud bij formulering van artikel 3.7 van de stedenbouwkundige voorschriften waarin maatregelen zijn opgenomen die betrekking hebben op de speciale beschermingszone die in het plangebied is opgenomen. De Raad stelt in vraag is of die stedenbouwkundige voorschriften niet moeten worden beschouwd als compenserende maatregelen terwijl ze in het GRUP worden beschouwd als milderende maatregelen.

Uit het plan-MER en de toelichtingsnota blijkt dat de plaatsing van vliegtuigloodsen aanleiding kan geven tot aantasting van de aanwezige habitats. Als “milderende maatregel” wordt voorzien dat in geval van vernietiging van habitats door de clustering van de loodsen, deze gecompenseerd moeten worden binnen het plangebied. De compensatie dient te gebeuren door de aanvrager van de desbetreffende omgevingsvergunning. Daartoe wordt in artikel 3.7 van de stedenbouwkundige voorschriften als voorwaarde opgenomen dat *“indien habitats vernietigd worden door het oprichten van gebouwen of de aanleg van verharding, (...) deze habitats gecompenseerd [moeten] worden”*.

Om tegemoet te komen aan deze terechte opmerking van de Raad van State wordt de passage *“Indien habitats vernietigd worden door het oprichten van gebouwen of aanleg van verharding, moeten deze habitats gecompenseerd worden”* uit de stedenbouwkundige voorschriften geschrapt. Die bepaling geeft immers verkeerdelijk de indruk dat het toegelaten is habitats te vernietigen als je maar compenseert. Dat is niet de betekenis van de passende beoordeling en dus een juridisch niet correcte vertaling van wat in de passende beoordeling en het plan-MER was bedoeld: garanderen dat er geen aantasting mogelijk is van de aanwezige habitats. Vermits de EU-regelgeving de verplichting opleggen dat bij een vergunningsaanvraag altijd een concrete passende beoordeling gemaakt moet worden die zal uitwijzen wat de concrete impact is en of die volgens de Europese regelgeving aanvaard kan worden of niet, is een bijkomende maatregel in die zin in de stedenbouwkundige voorschriften niet aangewezen. In die zin is het voorbehoud van de Raad van State dus terecht.

Het schrappen van de bepaling in het stedenbouwkundig voorschrift artikel 3.7 “Indien habitats vernietigd worden door het oprichten van gebouwen of aanleg van verharding, moeten deze habitats gecompenseerd worden” heeft als gevolg dat niet langer de indruk wordt gewekt dat het onder bepaalde voorwaarden kan worden toegelaten habitats te vernietigen. In het besluit is een passage opgenomen om duidelijk te maken dat de aanpassing geenszins een mindere bescherming van de habitats als gevolg heeft, integendeel. In de toelichtingsnota is over deze aanpassing eveneens een passage met de nodige duiding opgenomen.

De Raad stelt in haar advies vast dat met het onderscheid tussen de verordenende en niet-verordenende delen van een ruimtelijk uitvoeringsplan niet steeds op een zorgvuldige wijze is

omgegaan, bijvoorbeeld in de toelichting bij de artikelen 1.4, 2.1, 3.1, 3.7 en 5.1 van de stedenbouwkundige voorschriften. In navolging van het advies is in de toelichtende kolom verduidelijkt dat het om een louter verwijzing naar generiek geldende codexbepalingen gaat.

Het artikel 14 met de bijbehorende toelichtende kolom is een toepassing van de typevoorschriften die reeds meerdere keren is ingeschreven in GRUP's en in de praktijk niet tot interpretatieproblemen blijkt te leiden. Er wordt geopteerd om deze stedenbouwkundig voorschriften en de bijhorende toelichting ongewijzigd te behouden.

Het advies 66.875/1 van 22 januari 2020 van de Raad van State 2020 geeft dus aanleiding tot volgende aanpassingen:

1. Een herformulering van de stedenbouwkundige voorschriften van artikel 3.7 zodat de overeenstemming met de passende beoordeling en het plan-MER gegarandeerd wordt zonder in te boeten op de beoogde bescherming van de op het vliegveld voorkomende habitats
2. Aanvullingen en correcties in de aanhef van het besluit
3. Tekstuele aanpassingen in de toelichtende kolom van de artikels 2.1, 3.1, 3.7 en 5.1 van de stedenbouwkundige voorschriften, zonder inhoudelijke gevolgen.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

In het ruimtelijk uitvoeringsplan worden bestemmingswijzigingen doorgevoerd die aanleiding kunnen geven tot een kapitaal- of gebruikersschadevergoeding. In uitvoering van de bepalingen van het decreet grond- en pandenbeleid en het decreet betreffende de gebruikersschade zal een kapitaalschadecommissie een voorlopig kapitaalschaderapport opstellen binnen 90 dagen na het einde van het openbaar onderzoek.

De Vlaamse Landmaatschappij is belast met de behandeling van aanvragen voor dergelijke compensaties en ontvangt jaarlijks een bijzondere dotatie van het Vlaams Gewest voor de bekostiging van de compensaties.

Overeenkomstig artikel 43 §3 3° en artikel 31 §1 2° van het Besluit van de Vlaamse Regering 'Vlaamse Codex Overheidsfinanciën' van 17 mei 2019 is het advies van de Inspectie van Financiën respectievelijk het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting niet vereist.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Het ontwerp-besluit wordt na de goedkeuring door de Vlaamse Regering bij uittreksel gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Het besluit treedt in werking 15 dagen na de publicatie.

Het besluit en het GRUP wordt betekend aan de gemeenten Malle, Zoersel, Vorselaar, Zandhoven, Lille, Beerse en door de gemeenten ter inzage gelegd van het publiek. Het GRUP wordt ook ter beschikking gesteld op de website van het Departement Omgeving.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist haar goedkeuring te hechten aan het ontwerp van besluit houdende de definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Omgeving vliegveld Malle' en aan de volgende bijbehorende bijlagen:

- Bijlage I, het verordenend grafisch plan.
- Bijlage II, de stedenbouwkundige voorschriften bij het grafisch plan.
- Bijlage IIIa, de toelichtingsnota - tekst met een weergave van de feitelijke en juridische toestand, meer bepaald de tekstuele toelichting, de relatie met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, een lijst met de voorschriften die strijdig zijn met het voormelde gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan en die worden opgeheven, de milieueffect beoordeling en de watertoets.
- Bijlage IIIb, de toelichtingsnota - kaarten met een weergave op kaarten van de feitelijke en juridische toestand.
- Bijlage IV, het register met de percelen waarop een bestemmingswijziging wordt doorgevoerd die aanleiding kan geven tot een planschadevergoeding, een planbatenhoefting, een kapitaalschadecompensatie of een gebruikerscompensatie.
- Bijlage V, de milieubeoordeling.
- Bijlage VI, de geactualiseerde passende beoordeling.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR